

Fair Play FM Jakso 4: Idrottens klimatavtryck – små val som gör stor skillnad

Du kan läsa avsnittets transkribering, alltså textversionen, här:

Talare:

Tarja Krum=TK

Joni Stenström=JS

Nora Backlund=NB

TK

Föreställ dig följande. Ett idrottslag ska till ett stort mästerskap. Spelarna är taggade, utrustningen packad och resan bokad. Tusentals fans sjunger i kör, strålkastarna lyser och ljudnivån är öronbedövande. Spelare och supportrar har flugit in från hela världen. Maten som säljs i kioskerna har färdats långt och engångskärlen fyller soptunnorna redan före halvtiden. Miljön har knappt varit i fokus. All energi har gått till det idrottsspecifika. Det är fest, men miljön får betala priset.

Detta är Fair Play FM, en tvåspråkig poddserie som ges ut i samarbete mellan Finlands Svenska Idrott, Kvinnoorganisationernas Centralförbund och Arbetarnas Idrottsförbund i Finland. Serien är en del av det tvåspråkiga nätverket Hållbar idrottsförening / Vastuullinen urheiluseura, som erbjuder information och kamratstöd för föreningar som arbetar med hållbarhet. I denna podcast fem avsnitt reflekterar vi hållbarhet inom idrott och motion ur olika perspektiv, såsom anti-gender-rörelsen, miljön, god förvaltning, trygghet och antidoping.

Välkommen till Fair Play FM, där vi tar upp ett allt viktigare ämne inom idrotten och samhälle, miljö och klimat. Idrotten väcker känslor, samlar människor och skapar gemenskap, men påverkar också vår planet. Allt från resor och utrustning till evenemang och anläggningar lämnar ett klimatavtryck. Men hur kan vi göra idrotten mer hållbar utan att förlora det vi älskar med den?

I det här avsnittet diskuterar vi klimatpåverkan inom idrotten, vad föreningar kan göra i praktiken och varför även små val i vardagen spelar roll. Med oss i samtalet har vi två gäster som har olika kopplingar till miljö- och klimatfrågorna inom idrottsvärlden. Vår första gäst är Joni Stenström, verksamhetsledare för Svenska Finlands Sportskytteförbund. Joni är tidigare landslagsidrottare och tränare inom Finlands Sportskytteförbund och har rest runt i världen i samband med olika världsmästerskap.

Under sina resor har han sett hur miljöfrågor hanteras eller förbises i olika länders tävlingsarrangemang. Välkommen Joni med idag och trevligt att ha dig med här i diskussionen. Tack. Och vår andra gäst är Nora Backlund, specialsakkunnig vid Svenska Lantbrukssällskapens förbund där hon ansvarar för samordningen av Hållbarhetsveckan.

År 2024 tilldelades hon utmärkelsen Årets hållbarhetsaktör av Helsingfors Ekonomers hållbarhetsutskott. Välkommen Nora med idag och trevligt att ha också dig här. Tack, tack. Jag är Tarja Krum och jag är hållbarhetschef på idrottsförbundet Finlands Svenska Idrott.

Precis som all mänsklig verksamhet så påverkar också idrotten miljön och bidrar till klimatkrisen på flera sätt. Vi ser redan tydliga exempel. Flera vintersportar måste flytta sina tävlingar längre norrut eftersom snön inte längre räcker till. Men vad är det egentligen som orsakar idrottens klimatavtryck? Hur kan föreningar göra mer hållbara val? Och vilken roll har förbund och organisationer i att öka medvetenheten, inspirera och påverka med tanke på idrottens stora genomslag i samhället, både i Finland och internationellt? I detta avsnitt utforskar vi hur idrotten kan bli en kraft för positiv förändring, både på planen och bortom den. Nu när vi fått en överblick över hur idrotten påverkar miljön är det dags att gräva djupare. Var uppstår den största klimatbelastningen inom föreningsidrotten?

Nora, du jobbar med hållbarhetsfrågor på flera fronter i samhället. Vad skulle du säga är de största utsläppskällorna när det kommer till idrottsverksamhet? Och vad borde vi fokusera vår insats på om vi vill minska idrottens klimatpåverkan?

NB

De stora utsläppskällorna inom idrotten så ser jag att det är idrottsanläggningar och utrustning, sporthallar, planer, konstgräsplaner, isbanor, sådant som kräver mycket energi, underhåll, belysning, uppvärmning, men också transporter, både för idrottarna och också publiken, sådant som orsakar utsläpp.

Olika evenemang har beroende på hur mycket de lockar de här åskådarna. Sen också vad vi äter på tävlingar, på läger. All den här faciliteten kring serveringar och sådant, hurdana val man gör där, så påverkar klimatet och miljön på olika sätt. Och hur vi ser på utrustningen, inte bara de här faciliteterna utan också den utrustning som enskilda idrottarna har.

Hur mycket de används, hur mycket skaffas enkom för olika tävlingar eller för olika säsonger. Hur lång användningsgrad utrustningen har. Så det kan antingen vara stora utsläppskällor eller så kan det också vara här man har de här goda lösningarna och där man kan göra sin insats för att minska klimatavtrycket.

TK

Det var jättemånga bra exempel som vi kanske inte alltid tänker på. Är här någonting du vill tillägga Joni?

JS

Nå kanske just att med det här planer och allt möjligt så och uppvärmning av dem och det så diskussionerna kretsar ju alltid kring vad det kostar. Att hemskt sällan så är någon att ta fram den här diskussionen faktiskt att hur påverkar det här miljön. Det är ju ganska intressant att det skulle vara roligt om man skulle få en liten sån ändring. Att så småningom så tas det också upp i den allmänna diskussionen. Miljöpåverkningarna.

TK

Nora, du hade ännu någon tanke där.

NB

Ja, här kunde jag tillägga att som Joni säger så är det ofta ekonomin som styr vilka val man gör i föreningen. Men lyckligtvis i många frågor när det gäller till exempel energianvändningen så kan den där ekonomin och miljöpåverkan gå hand i hand. Att det kan vara ekonomiskt fördelaktigt att övergå till sig förnybar energi.

Och då kanske det har varit plånboken, föreningens plånbok som har styrt varför man har gjort den här förändringen. Men samtidigt så har man haft en positiv inverkan på också sitt utsläpp.

TK

Det där är jättebra för det är ju någon gång vi tänker just det att det kostar mera att göra miljövänliga alternativ och val. Så det där är jätteviktigt och bra att komma ihåg. Du nämnde Nora här tidigare just om det här med konstgräsplaner och sen när vi tänker mikroplastperspektivet i det. Skulle du vilja berätta mer om den saken?

NB

Ja, konstgräsplaner används mycket och man anlägger mycket konstgräsplaner och det är helt av naturliga orsaker att de är mer hållbara och man har en längre säsong på dem och de tål mer spelare, mer fötter som springer längs de här planerna.

Men de har också det negativa att de släpper ut mikroplaster i vattendragen. Nu kommer det troligen att komma en ändring i användningen och anläggningen av konstgräsplaner. Många konstgräsplaner som jag nu hänvisar till är tillverkade av gummigranulat. EU har bestämt att begränsa försäljning av fyllnadsmaterial som är gjort av gummigranulat.

Och då betyder det att vi hoppeligen får bättre alternativ för de här konstgräsplanerna i fortsättningen. De får nog fortfarande användas, de konstgräsplaner som redan har anlagts innan det här träder i kraft runt 2030. Men att nya konstgräsplaner då kommer att få en annan yta efter det.

TK

Vi har nu pratat om vad utsläppen inom idrotten främst uppstår, men en annan viktig aspekt handlar om de miljöregler och krav som styr själva idrottsutövningen. Vissa grenar har väldigt tydliga bestämmelser medan andra ligger efter. Det kan variera stort på olika orter och i olika länder.

Joni, hur ser du på miljöfrågorna inom skytte både internationellt och i Finland?

JS

Om vi kollar internationellt så vet jag inte om skytte alltid är den bästa, eller även i miljöklassen. Det är ofta så. Så är tävlingarna hemskt utspridda på världen och sen är det också så att lite udda

ställen och det byggs upp nya stora komplex. Men sen förstås så ganska ofta så ordnas det på nytt tävlingar sen på de här ställen när det har ordnats.

Men ofta så att ganska många kanske har långa resor till tävlingarna. Och sen är det kanske också i viss mån på sådana ställen emellan att miljöfrågor inte kanske är så viktiga i de länderna annars heller. Sen är det liksom lite man funderar ju förstås att hur har man sen byggt de här banorna? Hur mycket har man tagit i beaktande och sånt. Men att förstås själva skjutbanorna byggs ganska långt efter samma ritningar.

Så att där finns nog den samma möjligheten att samla upp liksom bly och annat smuts som kommer från banorna som också till exempel i Finland. Men att sedan då om man jämför med andra sporter så finns det ju där också problem om man ser på till exempel bilsporter, t.ex. formula och rally och sånt.

Så det där nu. Och sen då OS är ju också under granskning lite hela tiden, att det ska vara hållbart. Men där har de säkert ännu en bit att gå. Sen då om man funderar på ställen som jag har varit till och sånt. Så det där, det finns en hel del olika exempel. Att till exempel då när vi var inne på det här med OS att det ska finnas befintliga.

Så till exempel i Egypten har det varit många nu större tävlingar senast fyra-fem åren inom skytte. Och där är den skjutbanan i en så kallad OS-by. Alltså där är en liksom en OS-by som har flera olika där det var också simhallar och sen är det någon annan arena där och på samma område. Som är byggt mitt ute i öknen utanför Kairo.

Och det där nu som det ser ut som att de utvecklar det hela tiden. Så det ser ut liksom som att de försöker bygga upp att de kan visa sen i något skede om de söker om OS att hej att vi har de här ställena. Fast det egentligen då har byggts upp enkom för det här. Och sen då annars också så i Indien är det ganska ofta liksom tävlingar och där är då liksom banorna uppbyggda oftast i sådana områden som kanske inte annars folk har det så bra.

Fattigdom och mycket smutsigt och sånt. Sen finns det ju förstås nog också bra exempel att vi har varit några gånger till Sydkorea och där i Changwon som då lär vara Sydkoreas grönaste stad. Så där har de liksom satsat på att liksom samla in regnvatten och de har liksom på utebanorna har de riktigt gräs. Det är inte konstgräs som det är på många ställen annars och sånt. Det är förstås en sak som vi nog i Finland har att om det är så att säga tom utrymme mellan liksom var du skjuter och var fast tavlorna är så satsar man oftast på att det ska vara gräs eller sånt.

Att det ska vara miljövänligt. Med det där nu, då om vi sedan kollar mer och noggrant nationellt så i Finland och inom EU så finns det ganska mycket nu. Det där miljörestriktioner som också utvecklas hela tiden. Och vissa kan tycka inom föreningsverksamheten att de är lite jobbiga och lite värst stränga.

Men jag tror att största delen med det har att göra med pengar. För de här miljöloven, så enligt vad jag hittar på nätet så kostar de mellan 1500 och 5000 euro. Beroende på kommunerna, som tydligen har olika priser. Plus sen att det ska göras grundvatten-, ytvattenprover och bullerprov och sånt som inte hör till den där summan. Så lätt så kan det för en förening så kan det där miljölovet kosta närmare 10 000 euro. Så det är en ganska stor summa för en förening att ta fram. Men att här är det förstås Finlands sportskytteförbund och hjälper föreningarna med det här att de miljöexperter som hjälper föreningarna så att föreningarna behöver inte vara experter själva.

Att föreningarna inte behöver vara experter själva, så det är bra. Annars är det alltid varje sorts miljötänk inom skytte. Tack vare att man har använt blykulor så är det nu också begränsningar. Inom hagelskytte kommer det att försvinna inom några års tid. Det har man alltid varit mån om att samla ihop skräp och bly som blir av skytte.

Och det är också en sak att alltid när du skjuter så ska du städa din skjutplats efter dig.

TK

Alltså jättemånga bra exempel och fast du nämnde där i början att skytte inte kanske det där bästa exemplet när det kommer till miljöfrågor men det är ju jättemycket som har gjorts. Mycket som när man kommer utanför grenen så helt saker som man skulle aldrig tänka på. Så jätteintressant. Det där Nora, vad tänker du, borde fler sporter omfattas av liknande regler eller finns det det andra sätt att styra mot en mera hållbar när vi talar om miljö?

NB

Regler och restriktioner över lag är ju ett väldigt effektivt sätt att styra verksamhet. Det är mer hållbar riktning är det då. Talar vi idrott eller talar vi om vad som helst annat så kommer det nog restriktioner och regler så har vi ju lättare kanske att anpassa oss i den riktningen.

Klart man också frivilligt kan göra det här men det är inte lika effektivt som om det finns regler och restriktioner. Men från de här exemplen som Joni lyfter fram så väcks ju den här frågan att ska det vara samma restriktioner för den lokala föreningen och sen någonting som görs på en väldigt professionell nivå eller nationellt eller internationellt.

Just med tanke på att vi har i vågskålen en föreningsekonomi, de frivilligas ork och sen miljöbestämmelserna. Det är ju också en stor fråga att ska man tänja på dem? Men det är ju inte heller sen igen kanske rätt att tänja på bestämmelserna. Men om det leder till att vi sen inte har de här lokala föreningarna och lokala aktörerna.

Unga som börjar med en ny sport eller har möjlighet att nära sin egen hemort börja utöva en sport. Så det är ju också i långa loppet en brist. Så det är en knepig fråga det här med regler och restriktioner. Och man måste lite se vad vi har i vågskålen. Så det är annars också vad man ska väga mot. Men överlag tycker jag att regler och bestämmelser, vill vi nå effektivt någonting så är det via restriktioner.

Men jag kan inte svara på att det är alltid den bästa vägen att gå.

TK

Precis. Vi har nu pratat om utsläpp och regelverk, men vad händer egentligen om vi inte lyckas minska idrottens klimatpåverkan? För klimatkrisen påverkar inte bara planeten i stort utan också våra möjligheter att utöva idrott, speciellt utomhus och vintersporter. Vi ser redan idag hur vintersporter tvingas ställa in tävlingar eller flytta dem längre norrut för att snön inte helt enkelt räcker till. Och frågan är, hur långt skall vi egentligen behöva

Då uppstår ju förstås flera frågor. Hur långt ska vi behöva resa för att hitta snö? Och då uppstår förstås flera frågor. Hur långt skall vi behöva resa för att hitta vinterförhållanden? Hur påverkar

det junioridrotten och glädjen över lag till vardagsmotion? Det är speciellt med tanke på vintersporter. Joni, vill du börja? Vad tänker du?

JS

Ja, det där. Det kommer jag inte på vad man skulle kunna göra för att vi skulle mer kunna bromsa det som händer än vad som görs nu redan. Men till exempel om vintersport är så vet jag att Snowscape eller vad heter det som det där har ju det här att de förvarar snö.

Att de liksom då erbjuder sina tjänster till olika föreningar. Jag var och lyssnade på ett föredrag om det här i något skede och det var helt intressant att lyssna på hur bra de kan förvara den där snön. Det verkar som att det är ett sätt att gå framåt om vi faktiskt vill ha vintersport ännu, också om man börjar se i Finland i södra Finland framöver. För att nu kan vintrarna vara ganska dåliga i södra Finland också. Så det var jag liksom tänker just att med vintersporter att man måste förvara snö för att det ser jag inte att man ska börja bygga något stora komplex som det har byggts i Mellanöstern att några stora slalomhallar eller något sånt så hur mycket belastar det sen också att säkert så är det smartare för miljön att förvara snö.

TK

Hur är det då för, jag förstår att du är också insatt i det här med att när vi tar om förvara och just det här snowscape-exemplet, att hur är det när man tänker kanske att konstsnö kräver mycket energi och förvarande, har det kommit fram också i samband med det?

JS

Ja, där berättar de då att de har liksom sådana mattor som de drar på en snöhög som inte i princip behöver någonting sen den där mattan utan mattan då man fäster den så att den är tät, eller mattorna, och det där och de håller håller liksom värmen utanför att det kan vara liksom när det solen skiner och det juli i liksom värmebölja så det kan vara att det är lite plusgrader på ytan av snön men att inne i snön så far det aldrig liksom över på plus. Men det var hemskt lite som smälter bort.

TK

Precis, och det är ju helt jättebra att vi kan förvara så mycket snö också på det där viset. Man blir så glad när man hör att det finns sådana här uppfinningar och det utvecklas hela tiden. Det här exemplet som du Joni lyfter fram, samma ser jag också i min hemkommun.

NB

Snön lagras där under täcken som bäst. Jag läste här nyligen att i oktober väntar man då att kunna öppna skidspåren så att vi i hemtrakterna kan börja skida. Och som sagt det kräver ju inte energi under lagringen. Det är talkokraft sen när man lagrar snön och tar fram den inför vintern som behövs.

Men det jag också skulle kunna lyfta upp när vi talar här om vintersporten och hur långt vi behöver resa och var finns den där snön sen när vi utövar vintersporten? Hur ska man tänka kring junioridrotten och skidåkare och alpinåkare inom junioridrotten?

Hur långt är det rimligt att resa för att utöva sporten? Ska man minska det antalet träningarna? Ska man vänta på att det kanske kommer någon snönatt? Det här tycker jag också. Det här som jag mycket talar om, den här balansgången. Är det rätt att vi sedan börjar resa långa vägar för till exempel just vintersporter på juniornivå?

TK

Ja, jag tänker där också så det är ju väldigt tråkigt emellanåt. Och sen också det där faktumet när man ser i tävlingskalendern att iniberat, iniberat, iniberat. Att jag tänker själv när jag har bakgrund inom orienteringen och just när det här med skidorientering och så ser man bara att iniberat. Så har man planerat i samband med de tävlingarna så man kanske har något mästerskap, någon annans förbundsmästerskap och så har alla förberett sig på att fara, men man kan inte helt enkelt hålla de här tävlingarna. Eller sen när man ser på tv så här stora skidtävlingar och det finns bara snö för den här själva banan och så här, men annars så solen bara skiner och bra att inte gräs växer där på sidan om.

JS

Att sen det börjar ju också gå andra vägen runt att till exempel då att på somrarna att det börjar vara det här problemet också att till exempel nu när de spelar klubbblags-VM i fotboll i USA i juni. Så där hamnade de ju att avbryta matcher för att det var så varmt. Och nu har det ju också liksom jag har läst just en artikel om det där nu. Var man då hade talat med olympiska kommitténs läkare att hur man ska förbereda sig för att det liksom har hänt nu i många olika idrottsevenemang att folk kollapsar eller sånt för att det är så varmt. Att liksom att förut har vi tidigare haft det här problemet att på vintern kan det vara att snön inte räcker till. Men att nu börjar det vara på vissa ställen så också att på sommaren så kanske det inte heller går att utöva vissa idrottsgrenar på vissa ställen för att det är så varmt.

NB

Det är ju just som Joni säger många extremväder som påverkar idrotten. Det kan man också se här hos oss att det blir mer extrema regn, stormar också på somrarna. Allt det här påverkar också en förening när den ordnar något evenemang. Är det då en fotbollscup eller några andra små tävlingar eller träningar.

Flyger kaffetälten iväg det som en säkerhetsrisk också när det kommer stormarna eller är fotisplanen under vatten och allt sånt här påverkar ju också någonting som kanske behöver mer tas i beaktande idag, att det syns också här hos oss.

TK

Precis och jag tänker där också bara det att till exempel när vi vill uppmuntra människor att vara fysiskt aktiva och det att fara och det där simma i den lokala sjön och det är massa åskväder en

längre tid och där talar vi också om en sån här säkerhetsfråga. Kan man ens utöva en sån gren som att vara i vårt land i tusen sjöars land och vara i de här sjöarna och simma? Jag tänkte nappa på det här som du Joni nämnde tidigare om just det här med extrema väderförhållanden när vi talar om idrottare och att det kollapsar när det är så varmt, att också det här med luften och luftkvaliteten, att hur det också påverkar det där idrottare, att hur hälsosamt det är att ens göra den där prestationen också från den synvinkeln.

JS

Ja, och sen också om vi tänker på just när du sa om simma i sjöar och sånt liksom också vattendragens, i hurudant skick de är. Om vi kommer ihåg OS förra sommaren när de skulle simma i Seine, i triathlon. Och det var länge ju oklart att kan de ens simma för att det är så nedsmutsat.

Att det är ju också liksom skrämmande att vattendrag börjar vara i sånt skick att man vågar inte släppa människor i dem för att man är rädd för att vara alla möjliga sjukdomar kan de få.

TK

Och det var ju en ganska stor prislapp.

JS

Men sen läste jag nu någon artikel att nu som en positiv följd av det här att de renar den så man kan ännu också simma. Så att liksom att det var ju bra att det var att det var inte så att det var en engångssak att de satte massa pengar och energi på att få det rent och sen blir allt tillbaka som det var förut. Men nu var det väl, tror är någon som är insjukna. I alla fall lyfter man fram att sådana saker har hänt tidigare.

NB

Här i det här OS-exemplet kommer det samtidigt också fram att hur stora internationella arrangörer kan ha en positiv inverkan på miljön. Restaurera eller rena sådana områden, kanske lite kompensera det utsläpp och föroreningar som har gjorts inte bara inom idrotten men överlag. Så som här har de renat Seine och nu kan man simma där. Det är en möjlighet som kanske inte föreningar kan göra men de internationella stora arrangörerna kan på det viset också rena sin image kanske.

JS

Ja sen har vi också exempel för i Helsingfors finns det ju till exempel att då när vi ordnade OS här 1952, fast det är ju hemskt länge sedan redan så hus som byggdes då till OS-byn till det som använts sen som bonadshus efteråt. Jag hoppas och tror att det också finns på andra ställen det här just att man har byggt höghus och sånt för OS-byar som sen används senare för befolkningen.

TK

Jag tycker att det var just samma nu i Paris. Idrottarna, de här anläggningarna och bostäderna var idrotterna var så de blev också sen bostäder för lokala invånarna.

Vi ska lite ta upp om handavtryck. För när vi pratar om klimatförändringar och ansvar kan det lätt kännas tungt och överväldigande, men det finns ett annat sätt att se på saken.

Något som kan ge både kraft och hopp, begreppet koldioxidhandavtryck. Inom Protect Our Winters, ett klimatnätverk för vintersportentusiaster och deras projekt Snowscape, lyfter man just upp det här begreppet koldioxidhandavtryck som är mer än bara utsläpp. Det handlar om att göra en positiv skillnad genom att inspirera andra, påverka beslutsfattare och driva förändringar i strukturer.

Allt för att tillsammans underlätta för fler att minska sitt klimatavtryck inom idrotten. Vi ser flera goda exempel inom idrottsvärlden. Den svenska orienteringstjärnan Gustav Bergman valde 2020 att sluta flyga helt trots att han tävlar internationellt. Han reser nu med tåg, bil och färja vilket kan ta flera dagar men visar tydligt vad han står för.

På liknande sätt har den brittiska löparen Ines Fitzgerald gjort medvetna val för att minska sin klimatpåverkan. Hon har tackat nej till tävlingar som krävt långa flygresor och vill inspirera andra att tänka klimatsmart. Och har därmed också kallats idrottens Greta Thunberg för sitt starka engagemang. Och hon vill också med sin röst och sina handlingar inspirera andra att tänka klimatsmart. Och frågan är, hur kan idrotterans positiva handavtryck bli en kraft för förändring inom idrotten.

NB

Jag ser att idrotterna på en nationell och internationell nivå är stora förebilder. Om man följer dem, och på some har de mycket följare som tar efter och inspireras av det de sätter ut. Så jag tror att det har en stor påverkan om idrottarna gör någon sån här val där de avstår från någonting eller de på ett annat sätt gör någonting positivt för miljön.

Jag tänker att det kanske där har en idrottare personligen mer möjlighet att påverka än till exempel en förening för att den där idrottaren, man inspireras mer av kanske en enskild idrottare och dens flöde och dens egna val. Så där tror jag att just de enskilda idrottarna som har många följare och så kan inspirera andra.

Men sen tycker jag också på lokal nivå så kan föreningar göra på samma sätt ett handavtryck även fast de inte kanske når ut i den stora massan. Men de kan göra någonting gott för den lokala miljön där de agerar. Och då inspirerar de igen de familjer och juniorer som de har med sig i sin förening.

TK

Vill du Joni tillägga någonting på det här som Nora lyfte fram med flera exempel?

JS

Ja, jag kan just lite kanske sen försöka fundera mer på det internationella. Så det är ju det förstås att en idrottare så, det är ju dens jobb som den håller på med. Förstås att oftast så reser man ju dit

då som tävlingarna är. Och då det kan vara att det är långa resor, men att till exempel i en europeisk centrerad, till exempel om vi tänker från vår synvinkel, gren, som då till exempel orienteringen,

så då går det ju ganska lätt att resa med bil eller tåg. Att till exempel så då när jag ännu var landslagstränare för Skyttelandslaget så vi gjorde en två veckors roadtrip. Att först var vi i Tjeckien på tävlingar, sen får vi till Danmark på tävlingar och så tränar vi i Tyskland däremellan. Och det var då liksom, för det var också ekonomiskt sett så var det smartast att göra på det sättet. Men att jag anser att så mycket som möjligt att man ska minska. Att det var nog en sak som jag tänkte på själv också när jag ännu var idrottare och tränare att det var när man började fundera sådär så att det blir mycket flyga så att är det alltid egentligen. Måste man alltid göra det. Men sen är det igen att om du vill faktiskt göra det du gör så hör det till. Och det är ju samma i vilket arbete som helst som kanske har någonting som du måste resa i inom arbete. Om man börjar syna saker och ting allt för noggrant så är ju idrotten och allt möjligt alla andra val också som vi gör i vardagen som påverkar miljön.

Att det är ju inte bara idrotten som är den här boven.

TK

Nu reser ju folk också på semester och allt möjligt sånt. Ja exakt. Sen vill jag också lyfta upp ett sådant här exempel på hur enkelt ibland idrottare kan, om vi tänker just med det här med positivt koldioxid handavtryck. Till exempel att man delar i sin some tips på vegansk, vegetariska recept och på det sättet också delar det med sina följare och helt enkelt på det sättet inspirerar.

Nu är det dags att landa i det riktigt riktigt konkreta. Ni har lyft flera goda exempel och vi ska ännu mer gå in på det här vad kan idrottsföreningar faktiskt göra för att bli mer hållbara och miljövänliga i vardagen? Alla föreningar har inte stora resurser men det betyder inte att man inte kan göra någonting alls.

Ofta handlar det om att tänka lite annorlunda eller att inspireras av andra. Nora och Joni, vad ser ni som de största möjligheterna för föreningen att påverka både snabbt och långsiktigt? Finns det något man kan börja med redan imorgon eller något man borde sluta med? Joni, vill du börja?

JS

Ja, det att man på idrottsplatserna förstås har sopkärl och att man tömmer dem. Och så kan man ju försöka uppmuntra folk också att samåka eller sen använda kollektivtrafik, eller ännu bättre cykla eller någonting liksom då till träningarna om det är så möjligt.

För det är säkert också en sak som påverkar ganska mycket i dagens läge att folk kommer med egna bilar eller folk kuskar sina barn. Att om man lite funderar på det här och för att det här är också sådana saker som känns i plånboken.

TK

Och där tänker jag också att när vi samåkar så också den där samhörigheten att utveckla också det och vi lär känna varandra bättre än att alla får alltid med egna bilar och så.

NB

Men det som föreningarna, alltså föreningar gör ju redan jättemycket idag. Det ska vi också komma ihåg och tacka er alla föreningar för att ni gör redan mycket. Det finns idrottsföreningar, där man har loppisgrupper för utrustning och man får låna och testa på utrustning före man börjar.

Man skänker bort kläder och idrottsutrustning också. Det är här åt sådana som behöver det. Samåkningstrådar, just som vi talar om den här med samåkningen. En Whatsapp-tråd till träningarna och tävlingarna är också en sån här snabbfixad grej. Sen det här som kanske behöver lite mer tid, research, är just hur man minskar på energianvändningen i lokaler och faciliteter. Hur kartlägger man vad är energibovarna och hur får man effektiverat säg uppvärmningen för att minska på energiåtgången. Men sen kan man också se över helt enkelt elavtalet. Har man ett elavtal som gynnar förnybar energi? Så det finns nog en hel del som man kan göra i föreningarna. Och sen är det ju också den här trakteringen. Vad serverar man och från vad serveras det och ska man ha med egen mugg till skidträningarna eller dricker alla från en engångsmugg. Det är sådana små saker som man kan påverka.

JS

Jag tänkte ändå just med föreningar och då kanske också till viss mån kommuner och städer att vad de kan göra. Om du har en idrottsanläggning och du behöver kanske förnya någonting eller något sådant, så kan man ju alltid först fundera innan du köper en ny sak att kan man reparera det här nu som behöver då uppdateras.

Och sen också samma sak med faciliteter, de skulle säkert på många ställen kunna användas till olika ändamål. Jag tror att det ändå det är ju på vissa ställen så är det brist på träningstider och sånt men att alla faciliteter används inte ändå kanske hela tiden. Och vissa då faciliteter som är enkom för någon gren så du kanske kan också göra någon annan gren där när den grenen inte använder.

Till exempel vet jag i Åbo i idrottshallen där så där har de haft emellan att då när idrottshallen i princip är stängd så har frisbee golfare börjat kasta på vintern uppe i hallen och träna. Till exempel sådant här att försöka att utnyttja så mycket som möjligt. Samma faciliteter så behöver det inte alltid byggas nya.

TK

Det är viktigt att kommunen tar en aktiv roll, till exempel redan i det skedet när det byggs om det byggs nya anläggningar och när man uppdaterar det som redan finns. Samtidigt som man behöver ha ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv, alltså att se till att anläggningarna lockar en mångfald av utövare inte bara idrotter som traditionellt sätt domineras av pojkar utan även grenar som är populära bland andra kön. Nora, vill du nämna också det här om juniorskjortor och vad har du sett till exempel när det kommer till när det inte står namn på spelskjortorna? Vill du berätta mer om det.

NB

Jo en tanke som jag haft och t.e.x i ett juniorfotislag eller vad man har så har man ofta spelskjortor med nummer och efternamnet på. Det ser jätte festligt ut precis som proffsspelarna har, men sen de facto så växer de väldigt snabbt. Den där skjortan kanske går en, två säsonger och så ska det vara en ny. Skulle man kunna tänka någonting? Vågar man avstå från det där, säg efternamnet på den här skjortan eller finns det en lösning där så att man inte behöver trycka upp nya från år till år.

TK

Så att också där funderar jag på en sån sak att när vi till exempel skaffar någon ny utrustning, vi budgeterar lite extra för det att när vi beställer från leverantören att fråga att finns det någon miljövänligare alternativ. Nora, du är ju jätteaktiv i den här hållbarhetsveckan. Är det någonting som du skulle vilja marknadsföra för föreningar att delta i? Och vill du berätta mer om det?

NB

Hållbarhetsveckan är en evenemangsvecka som ordnas årligen i slutet av september. Tanken där är att synliggöra det som görs för en mer hållbar vardag. Det här är en möjlighet för föreningar att lyfta fram det som görs redan idag. Det kan vara att bara berättar om det på det här sociala medier.

Och det är kanske det vi också behöver mer att berätta om de här goda exemplen för att inspirera andra, inspirera medlemmarna och det här, också kanske stärka lite sig själv och komma ihåg att vi gör redan mycket bra. Så det är ett alternativ. Eller sen att man just under den här veckan då kanske ordnar en idrottsutrustningsbytesdag eller loppisdag eller diskuterar hållbarhetsfrågor inom idrotten på ett annat sätt. Matvanor eller hälsofrågor eller sånt. Det är absolut en möjlighet för föreningen att lyfta och öppna upp sina tankar kring hållbarhet.

TK

Och här skulle jag också vilja lyfta upp ett exempel som ett av mina favoritexempel från Sverige nämligen ett sånt här koncept som fritidsbanken, var man redan utnyttjar det som redan finns då det kommer till utrustning. Det handlar om det att det är ett lokalt samarbete mellan idrotts-, ungdoms- eller församlingsverksamhet. I det här fritidsbanken finns en hel del utrustning, varifrån vem som helst kan komma och låna utrustning. Individen som lånar har 14 dagar på sig att använda utrustningen och tanken är att man sedan returnerar. Men om man inte hämtar tillbaka den inom två veckor så ser man det som någonting positivt. Att okej, den här personen verkligen behövde det.

Så då behöver man inte som individ skaffa nytt där det kanske leder till att man inte använder den utan man helt enkelt använder det som redan finns. Plus det som blir det mer jämlika möjligheter att utöva idrott och att ekonomin inte ska bli ett hinder.

Att göra någonting är alltid möjligt. Innan vi avrundar, vad skulle ni ännu vilja lyfta speciellt upp efter det här samtalet? Joni?

JS

Jag skulle säga att vi har gått igenom ganska mycket. Men just att inte alltid kanske tänka enligt plånboken eller sen också det att fast det känns som att du ska ha möjlighet, att plånboken ger möjlighet till det så kan man ändå alltid tänka liksom lite att vad skulle vara miljötänket nu gällande någon sak att just att om du ska resa till någon tid, någon hobby eller fara och se på någon match eller något sånt att kan du ta den där bussen eller cykeln istället för att åka själv med bil till exempel.

TK

Ja, jättebra poäng. Nora, vad skulle du vilja lyfta fram?

NB

Först och främst så skulle jag vilja säga att röra på sig och ha en meningsfull fritidssyssla så är det viktigt i sig att inte någon lyssnar där och ska få klimatångest för att man idrottar. Det är ju inte alls det som är tanken att det är ju bra i sig. Men sen en sak, ännu när vi talar om det här med föreningsverksamhet och vi har talat lite om anläggningar och sånt. Kanske en sån här tankeväckare att kan vi nöja oss med det vi har? Att man talar ofta om att man vill ha bättre anläggningar och bättre träningsutrymmen. Går det att träna också i en vanlig skoljumpasal eller de anläggningar som finns där i kommunen öka användningsgraden för det som finns och inte alltid sträva efter någonting mer och någonting bättre. För oftast är alla de här investeringarna också de har också en miljöpåverkan förutom att det kostar också.

TK

Perfekt. Där är det bra att avrunda detta avsnitt. Tusen tack Joni och Nora för en verkligt intressant och inspirerande diskussion. Det här är Fair Play FM-poddserien som vi gör tillsammans med Finlands Svenska Idrott, Kvinnoorganisationens centralförbund och Arbetarnas idrottsförbund i Finland.

Tack för att du lyssnade. Mer om Hållbar idrottsförening -projektet hittar du på de nämnda organisationernas webbplatser.